

המקהלה הקאמרית של טבעון בניצוחה של יעל וגנר-אביטל מגישה ויולדי

שבת 25.12.10 בשעה 12:00 כנסיית מנזר סנט וינסנט דה פול, מתחם ממילא, ירושלים
שבת 08.01.11 בשעה 12:00 כנסיית סיינט ג'ון, רח' חורי חיפה

מריה יופה – סופראן, נעמה גולדמן – מצו סופראן, תזמורת הפסטיבלים הירושלמית, עירית שומן – עוגב

Vivaldi - Magnificat RV610

- *Magnificat*
- *Et exultavit (sopran)*
- *Quia respexit (sopran)*
- *Quia fecit (sopran)*
- *Et misericordia eius*
- *Fecit potentiam*
- *Deposuit*
- *Esurientes (sopran, alt)*
- *Esurientes (alt)*
- *Suscepit Isreal*
- *Sicut Locutus est (alt)*
- *Sicut Locutus est*
- *Gloria patri*

Vivaldi - Gloria in D minor RV589

- *Gloria in excelsis*
- *Et in terra pax*
- *Laudamus te (sopran)*
- *Gratias agnimus tibi*
- *Proper magnam gloriam tuam*
- *Domine Deus (sopran)*
- *Domine Fili unigenite*
- *Domine Deus, Agnus Dei (+alt)*
- *Qui tollis peccata mundi*
- *Qui sedes ad dexteram Patris (alt)*
- *Quoniam tu solus sanctus*
- *Cum Sancto Spiritu*

אנטוניו ויולדי (1678-1741)

אנטוניו ויולדי נולד בוונציה. אביו, ג'ובאני באטיסטה, ספר לשעבר שהיה לכנר מקצועי, היה מלחין בעצמו, לימד אותו נגינה בכינור וכשהגיע לרמה נאותה, סייר בוונציה והופיע בנגינה עם בנו הקטן. בגיל 15 החל אנטוניו בלימודי כמורה. בן 25, הוסמך לכומר ועד מהרה ניתן לו הכינוי "איל פרטה רוסו", "הכומר האדום", ככל הנראה בשל צבע שערו. ב-1706 פרש מכמורה פעילה. במהלך 1703-1716 כתב את עיקר יצירתו, כולל מספר רב של אופרות וקונצ'רטי. פריצת הדרך האמיתית הגיעה עם הקובץ הראשון שלו של 12 קונצ'רטי לכינור, שני כינורות וארבעה כינורות עם תזמורת כלי קשת, "לאסטרו ארמוניקו" (אופוס 3), שפורסם באמסטרדם בשנת 1711. ויולדי החל בקריירה של מחבר אופרות. הצעד הגדול הבא היה מעבר לרומא ב-1722, לשם הביאו האופרות שלו את הסגנון החדש. ב-1725 חזר לוונציה, שם הפיק ארבע אופרות באותה שנה. בתקופה זו כתב גם את "ארבע העונות".

חייו של ויולדי, כאלה של מלחינים רבים בני זמנו, הסתיימו במצוקה כלכלית. חלקת הקבורה שלו נמצאת סמוך לכנסיית קארל בווינה. אתרים שונים בווינה מנציחים את זכרו של אנטוניו ויולדי.

מגניפיקט RV610 (1720)

בכתבי היד של אוניברסיטת Turin, המגניפיקט מופיע בשלוש גרסאות שונות. ראשית כיצירה למקהלה ולתזמורת (RV 610). בהמשך כיצירה גדולה יותר למקהלה כפולה. הגרסה הסופית של המגניפיקט מכילה שישה חלקים מהיצירה הגדולה בעוד שהשאר הוחלף באריות לסולו, כאשר כל אריה כתובה על שם המבצעת המיועדת. על פי סגנון המוסיקאלי נראה שחמשת האריות נכתבו לקראת סוף שנת 1720, והן נכתבו לחמש מן הבנות ב-Pietà: אפולוניה, לה בולוגנסה, צ'יארטה, אמברוסיונה ו-אלבטה. שיר קליל שנכתב בסביבות 1730 מתאר את הסטודנטיות המובילות בקונסרבטוריום. כתוב בו שלאפולוניה היה קול סופרן בהיר, ושהיא היתה מנוסה גם בשירה פטתית וגם בשירה קלילה. למריה לה בולוגנסה היה קול נעים אבל היתה לה נטיה לאי-דיוקים, בעוד שלאמברוסיונה היה קול עמוק שנשמע כמו טנור, ואכן, האריה שלה כתובה במפתח טנור. כל חמשת האריות מראות היבטים סגנוניים האופייניים למוסיקה האופראית של ויולדי. תוספות של הלחנה ווירטואוזית עשירה לחלקים המקהלתיים היותר מוצקים הופכות את המגניפיקט הזה לדוגמה זוהרת לא רק של הדרך בה ויולדי ידע לערוך ולעבד את עבודותיו שלו, אלא גם של הרבגוניות שטבועה בכל כך הרבה מן המוסיקה הטובה ביותר שלו. בוצע בפאריס לציון יום הוצאתו להורג של לואי ה-16 מלך צרפת. הביצוע קצר הצלחה גדולה וזכה אח'כ לשבחים רבים. עקב המבנה הקומפוזיציוני המעולה, התזמור והשליטה באיזון שבין הטקסט למוסיקה העבודה הייתה נערצת במידה רבה ביותר על-ידי בטהובן, שומאן, ברהמס.

גלוריה ברה- מג'ור RV589

ב-1715 הלחין ויולדי את הגלוריה ברה מג'ור (589) המפורסמת שבין שתי הגלוריות וכנראה גם המאוחרת מביניהן. ויולדי הוסיף לגלוריה גם פתיחה (642) לסופרו סולו. הגלוריה היא יצירה ליטורגית המולחנת לטקסט קבוע בלטינית. ויולדי חילק את הטקסט לשניים עשר פרקים (יש גם גרסאות של אחד עשר פרקים) השונים זה מזה בסגנון, בתזמור, בסולם ובהיקף. אחדים מפרקי היצירה מדגישים את המקצבים היוולדיים שהיו לסימן היכר של המלחין, והמוכרים לנו מן הקונצ'רטות שלו. הפרק השני יוצא הדופן "ושלום ע"פ האדמה" אשר בד בבד עם המוטיב הרמתי החושף את המגע האופייני לוילדי משולבות בו הרמוניות מורכבות וחדשניות. פרקים אחרים שומרים על תזמור מקהלתי המופוני-אקורדיאלי, כגון הפרק הראשון, "גלוריה" שבו בולט במיוחד גם אלמנט תרועתי. פרקי הסולו של הזמרות והקונטרטה טנור זוכים אף הם לתזמור הומופוני דומה. אך ויולדי מטפל באופן שונה בפרק האחרון ובפרקים אחרים ביצירה. בפרקים אלה הוא מדגיש את מסורת "הסגנון הישן" של הכנסייה הקתולית, המאופייין ברב-

קוליות שקופה ובזרימה שוטפת של קולות המקהלה, מרקמים מסוג זה נמצאים בפרק החמישי, " על הודך ועל הדרך" ובפרק האחרון "עם רוח הקודש" המסיים יצירה מגוונת זו בפוגה שופעת הוד והדר, על פי מיטב מסורת הכתיבה הכנסיתית.

המקהלה הקאמרית של טבעון

המקהלה הקאמרית של טבעון נוסדה בשנת 1974 ומונה כ-55 זמרים, אנשי טבעון והסביבה. רפרטואר המקהלה כולל יצירות א-קאפלה ויצירות אורטוריות מתקופות הרנסנס, הבארוק, הקלאסית, הרומנטית ומוסיקה בת זמננו, לרבות מוזיקה ישראלית ושירי עמים.

המקהלה מופיעה בקהילה, ברחבי הארץ ויצגה את ישראל גם בחו"ל. כמו כן הופיעה המקהלה בטלביזיה הישראלית 1993, פסטיבל ווקאליזה בעכו בשנים 1988, 1991, בזמירות בירושלים בשנים 1993 עד 2004. בפסטיבל אבו-גוש בשנים 1993, 1996, 1998, 2000, 2001, 2002, 2005, 2007 ובשנת 2010. בנוסף, הופיעה בספרד (1985), צרפת וגרמניה (1989), בפסטיבל נוישטיפט שבדרום טירול בשנת 2002 וב "אירופה קאנטט" בשנים 1991, 1994, 1999 ובשנת 2009. בשנת 2005 השתתפה המקהלה בפסטיבל למוזיקה יהודית בצפת ובפסטיבל "החג של החגים" בחיפה (2005-2006). בשנת 2007 הוזמנה המקהלה לפולין למפגש מיוחד וסדרת קונצרטים בקרבת אושוויץ עם מקהלות מפולין וגרמניה, בסימן גישור על מכאובי העבר בעזרת המוסיקה.

המלחינים - גיל שוחט, דב כרמל וערן דינור כתבו מוסיקה למקהלה. בהופעותיה שיתפה המקהלה פעולה עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הקאמרית הישראלית, תזמורת הבארוק הירושלמית, התזמורת הסימפונית חיפה ותזמורת הפסטיבאלים הירושלמית. המקהלה התקבלה לרשימת הגופים האומנותיים של "אמנות לעם" באפריל 2001 ונתמכת על ידי רשת המתנסים קריית טבעון ומשרד החינוך והתרבות.

יעל וגנר-אביטל

מנצחת וזמרת. ילידת ירושלים. בוגרת האקדמיה למוסיקה בירושלים במגמות קומפוזיציה וזימרה ובית הספר הגבוה למוסיקה בפרנקפורט, שם למדה ניצוח אצל פרופ' הלמוט רילינג. ניצחה על מקהלות רבות בארץ. לימדה וניצחה על מקהלות בבית הספר לשירת המקהלה, בית הספר "רימון", מכללת אורנים ואוניברסיטת חיפה. כזמרת הופיעה ברחבי העולם כחברה במקהלת "לכניג קנטוריי" משטוטגארט והקליטה תקליטורים רבים בעיקר מיצירותיו של באך. הופיעה כסולנית עם תזמורת רשות השידור והתזמורת הקאמרית הישראלית. מנצחת על המקהלה הקאמרית של טבעון משנת 1998 וכן על המקהלות האזוריות "משגב" ו"העמקים (גלבוה)". עם המקהלות מרבה להשתתף בפסטיבלים ובקונצרטים בארץ ובעולם. שימשה כמנהלת המוסיקלית של פסטיבל ימי המוסיקה והטבע במשגב.

מריה יופה - סופרן

ילידת אוקראינה. עלתה ארצה ב-1996. בוגרת המכללה המוסיקלית ע"ש צ'יקובסקי (אוקראינה) מגמה לביצוע מוסיקאלי. ב-2000 סיימה תואר ראשון ותואר שני באוניברסיטת ת"א, באקדמיה למוסיקה. במשך כשמונה שנים מופיעה בתור סולנית בקונצרטים שונים בליווי פסנתר ותזמורות. הוציאה CD עם ביצוע יצירותיו של המלחין הישראלי עמי מעייני. בשנת 2005 הופיעה בתפקידים של לאונורה ("פידיאיו") ואסטר מינה ("מסע אל תום האלף") במשכן לאמנויות הבמה בתל אביב. מופיעה עם תזמורות שונות עם יצירות חילוניות ודתיות (מיסות, אורטוריות, קטעים מתוך אופרות ומחזות זמר).

נעמה גולדמן - מצו סופראן

נעמה גולדמן, מצו סופרן, נולדה בישראל. היא בוגרת מגמת המוסיקה בתיכון מטרו וסט ברעננה וכיום לומדת באקדמיה למוסיקה על שם רובין בירושלים אצל מרינה לויט. הופיעה כסולנית בקונצרטים ברחבי הארץ עם תזמורת סימפונט רעננה, אנסמבל המאה ה-21, מקהלת הגליל העליון ועוד וכן בפסטיבלים שונים בארץ ובחו"ל כגון פסטיבל מוסיקה סאקרה בגרמניה ובבלגיה, פסטיבל אבו-גוש, פסטיבל ירושלים לאמנויות. במסגרת לימודיה הופיעה בתפקיד אורלובסקי בעטלף ובתפקיד הגבירה השנייה בחליל הקסם. זוכת מלגת קרן התרבות אמריקה-ישראל. נעמה חברה באופרה סטודיו של האופרה הישראלית, שם כולל הרפרטואר שלה את הנזל בהנזל וגרטל (הומפרדינק), הגבירה השנייה והשלישית בחליל הקסם (מוצרט), מרצ'לינה בנישואי פירגו (מוצרט) ועוד.

תזמורת הפסטיבלים הירושלמית

תזמורת הפסטיבלים הירושלמית הינה תזמורת כלי קשת, נוסדה בשנת 1992 ע"י מנהלה המוסיקלי ולדימיר ברשביץ. התזמורת משתתפת בכל הפסטיבלים המוסיקליים בישראל. גולת הכותרת של פעילותה הינה ייסוד והפקת הפסטיבל "פניני מוסיקה קלאסית". משתתפים בה בכירי תזמורות מכובדות: רשות השידור וקמרטה. אלכסיי ברשביץ (כינור - גרמניה) נולד בסנט-פטרבורג (רוסיה). עם הגירתו לגרמניה בשנת 1991 המשיך את לימודיו באקדמיה בוימר. ברשביץ זכה בשש תחרויות בינלאומיות. כסולן הוא מוזמן להופיע במיטב אולמות הקונצרטים בעולם. התזמורת מופיעה בליווי סולנים בביצוע מוסיקה קלאסית, עכשווית וכן יצירות מאת מלחינים ישראליים. בין הסולנים הבולטים שהתארחו והופיעו עם התזמורת, ניתן למנות את איליה קונבלוב, אירינה ברקוביץ, מיכאל קוגל, ברטוב, וולרי אויסטרך, סוזנה פורצקי, מוטי שמיט וכן, ברכה עדן ואלכסנדר תמיר.

עירית שומן - עוגב

בוגרת האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין בת"א, במגמת הנגינה על פסנתר אצל פרופ' יונתן זק. סיימה בהצטיינות התמחות בניצוח מקהלות בסמינר ליונסקי בת"א, אצל הגב' רחל כוכבי. מילאה תפקידי פסנתרנית מלווה בחזרות ובקונצרטים של גופים שונים, בהם המקהלה הקאמרית של טבעון ומקהלת רקפת, בהופעותיהן בארץ ובחו"ל. בביקורת בעיתונות על ביצוע המיסה החגיגית הקטנה של רוסיני נכתב עליה: "התפקיד העיקרי של הליווי נפל בחלקה של הפסנתרנית עירית שומן, שהוכיחה את הוירטואוזיות שלה ואת רגישותה המוסיקלית".